

CUMA VAAZLARI SİLSİLESİ

14.03.2025

KUR'AN VE SÜNNETE UYGUN ÖMÜR GEÇİRMEK!

YAZAR: ALİ AYKAÇ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّتِي

“Size iki şey bıraktım, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece asla sapıtmazsınız: Allah'ın Kitabı ve Sünnetim.”

Muvatta, Kader, 3.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri yoktan var eden, akıl ve irade bahşederek hak ile batılı ayırt etme nimetini lütfeden, insanı en güzel surette yaratıp onu dünya imtihanına tabi tutan **Allah Teâlâ**'ya; Salât ve selâm, bizlere en doğru yolu gösteren, **Kur'ân ve Sünnet**'le nasıl bir ömür geçirmemiz gerektiğini bizzat yaşayarak öğreten, kulluk yolunda en güzel örneğimiz olan **Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa ﷺ**'in, onun âline, ashabına ve kıyamete kadar onun izinden yürüyen tüm mü'minlerin üzerine olsun!

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan, ömrü boyunca bir yolda yürür; kimi bu yolun nereye çıktığını bilmeden adım atar, kimi de bu yolculuğun hesabını şimdiden düşünerek yaşar. Oysa Rabbimiz ﷻ bizleri başıboş bırakmadığını, dünya hayatının ancak kulluk şuuru ile anlam kazanacağını Kur'ân'da şöyle bildirmiştir: ***“Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve gerçekten bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?”***¹

Bu ayet, insana varoluş gayesini hatırlatan ilahi bir uyarıdır. Zira insan, çoğu zaman hayatın içinde savrulurken nereden gelip nereye gittiğini unuttur, gündelik meşgaleler içinde asıl gayesinden uzaklaşabilir. Oysa dünya, sadece yemek, içmek, çalışmak ve eğlenmek için var olunmuş bir yer değildir. İnsana verilen ömür, heba edilmek için değil, inşa edilmek

¹ Mü'minûn, 23/115. أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

içindir. Ve bu inşanın temeli, Kur’ân ve Sünnet’in belirlediği sahih kulluk bilincidir.

Kur’ân bize hatırlatır ki hiçbir şey başıboş yaratılmamıştır. Göklerin ve yerin mükemmel bir düzen içinde yaratılışı, gece ile gündüzün muntazam bir şekilde birbirini takip etmesi, hatta insanın bedenindeki her bir hücrenin bile hikmet dolu bir düzene sahip olması, kâinatta hiçbir şeyin rastgele olmadığını gösterir. **Öyleyse insan da boş yere yaratılmamıştır.** Nitekim Rabbimiz ﷻ bir ayette şöyle buyurmaktadır: **“Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri bir oyun ve eğlence olsun diye yaratmadık.”**

2

Bu ilahi mesaj, insana sorumluluğunu hatırlatır. Hayat, bir oyun ve eğlence yeri değil, **imtihan sahnesidir.** İnsan, kendisine bahşedilen bu ömrü nasıl değerlendirdiğini, hangi değerlere sarıldığını, hangi yolda yürüdüğünü ve hangi amelleri işlediğini sorgulamak zorundadır. Zira dünya hayatı **geri dönüşü olmayan bir yolculuktur** ve her adımımız, ebedî akıbetimizi şekillendiren bir tercihtir.

O hâlde, insan hayatına nasıl yön vermeli, hangi istikamette yürümeli, hangi ölçüleri rehber edinmelidir? Dünya hayatı, yalnızca anlık zevkler ve geçici menfaatler peşinde koşarak mı geçirilmelidir, yoksa Allah’ın rızasını kazanma gayesiyle mi yaşanmalıdır? **İnsan yaratılış amacını doğru kavradığında, bu soruya vereceği cevap da değişecektir.** Çünkü

² Enbiyâ, 21/16. وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لْعَيْنٍ

Kur’ân, insanın varlık sebebini açıkça bildirmiştir: **“Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.”**³

Bu ayet, insanoğlunun dünya sahnesine çıkış gayesini net bir şekilde ortaya koymaktadır. **Ömür, Allah’a kulluk yolunda geçirilmesi gereken bir sermayedir.** Ancak günümüz dünyasında, insanlar çoğu zaman bu gayeyi unutmakta, dünyevî hırsların ve fani arzuların peşinde koşarak hayatlarını heba etmektedirler. **Oysa insanın en büyük sermayesi ömrüdür ve bu sermaye, doğru bir şekilde kullanıldığında sonsuz saadetin kapılarını aralar.**

Fakat insan, çoğu zaman bu dünyaya aldanarak, **asıl hayatın ahiret olduğunu unutabilir.** Tıpkı bir yolcunun, konakladığı bir hanı ebedî mekânı sanması gibi, bizler de bu fani dünyayı **asıl yurdumuz zannederek** ona bağlanıriz. **Oysa biz buraya misafir olarak geldik ve er ya da geç, asıl yurdumuz olan ahirete döneceğiz.** Nitekim Yüce Allah, Kur’ân’da dünya hayatının aldaticılığına şöyle dikkat çeker: **“Dünya hayatı aldatıcı bir metadan ibarettir.”**⁴

Öyleyse akıllı bir insan, **bütün dikkatini ve emeğini geçici olana değil, kalıcı olana yöneltmelidir.** Kur’ân ve Sünnet’e uygun bir ömür geçirmek, işte bu şuuru kazanmakla mümkündür. **İnsanın, her sözünü, her adımını ve her tercihini ilahi ölçülere**

³ Zâriyât, 51/56. وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

⁴ Âl-i İmrân, 3/185. وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

göre şekillendirmesi gerekir. Hayatı bir imtihan olarak görmek, her anın kıymetini bilmek ve **“Bu yaptığım Allah'ın rızasına uygun mu?”** sorusunu kendimize sormak, gerçek anlamda bilinçli bir mümin olmanın gereğidir.

Ancak bu şuur, kendiliğinden oluşmaz. **İnsan, Kur'ân'ı anlamaya ve Peygamber Efendimiz ﷺ'in sünnetini hayatına rehber edinmeye çalışarak bu şuura ulaşır.** Çünkü Allah Resûlü ﷺ, ömrünü en güzel şekilde nasıl geçireceğimizi bizlere yaşayarak göstermiştir. O'nun hayatı, kul olmanın, ahlâklı yaşamamanın ve Allah'a layık bir ömür sürmenin en güzel örneğidir. Nitekim Allah Teâlâ da O'nu, bizler için bir rehber olarak tanıtmaktadır: ***“Andolsun ki Allah Resûlü'nde sizin için en güzel örnek vardır.”***⁵

O hâlde, hayatımızı Resûlullah ﷺ'in izinde şekillendirmek, her anımızı Kur'ân'ın rehberliğinde yaşamak zorundayız. Çünkü gerçek saadet, dünyevî kazançlarla değil, Allah'ın rızasını kazanmakla elde edilir. Gerçek özgürlük, nefsin esaretinden kurtulup ilahi iradeye teslim olmakla mümkündür. Gerçek başarı ise insanların alkışını kazanmak değil, Allah'ın huzuruna yüz akıyla çıkabilmektir.

Şimdi düşünelim: **Ömrümüzü ne uğruna harcıyoruz?** Günlük hayatımızı hangi değerler şekillendiriyor? ***Öldüğümüzde geriye ne bırakacağız ve en önemlisi, Allah'ın huzuruna hangi***

⁵ Ahzâb, 33/21. لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

amellerle çıkacağız? Bu sorulara vereceğimiz cevap, ömrümüzün gerçek değerini belirleyecektir.

İnsan, varoluşunun anlamını kavramadan, yaşamını hangi istikamette sürdürmesi gerektiğini bilemez. **Ömür, bir sermayedir ve bu sermaye, her geçen gün eksilen, tükenen bir hazinedir.** İnsan, her nefesinde bu kıymetli sermayeden harcamakta ve ölüme adım adım yaklaşmaktadır. İşte bu yolculuğun **fani hazlarla değil, hakikatle inşa edilmesi**, kişinin yaratılış amacına uygun bir ömür geçirmesi gerekir. **Kur’ân ve Sünnet, bu hayat yolculuğunda bizlere en sağlam rehberdir.**

Kur’ân, insanın hem dünyasını hem de ahiretini mamur eden ilahi bir kılavuzdur: **“Şüphesiz bu Kur’ân, en doğru yola iletir ve sâlih amel işleyen mü’minlere büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.”**⁶

Peygamber Efendimiz ﷺ ise bu hakikati şöyle ifade etmiştir: **“Size iki şey bıraktım, onlara sınıksız sarıldığınız sürece asla sapıtmazsınız: Allah’ın Kitabı ve Sünnetim.”**⁷

⁶ *İsrâ, 17/9.* إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

⁷ *Muvatta, Kader, 3.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَسُنَّتِي

Bu ilahi rehberler olmadan bir hayat sürmek, **karanlık bir gecede, pusulasız ve ışıksız yol almaya çalışmak gibidir.** Peki, **Kur’ân ve Sünnete uygun bir ömür nasıl geçirilmelidir?** Bu sorunun cevabı, üç temel esasta aranmalıdır: **iman, amel ve ahlak.**

Kur’ân’a uygun bir ömür, öncelikle **sarsılmaz bir iman temeli** üzerine inşa edilmelidir. Zira iman, insanın yalnızca dünya hayatındaki duruşunu değil, ebedi saadetini de belirleyen en temel unsurdur. **İman olmadan, amel de ahlak da hakiki değerini bulamaz.** Çünkü iman, yalnızca zihinsel bir kabul değil, kalpte kökleşen bir hakikat ve hayatın her alanına yön veren bir **bilinçtir.** Kur’ân, hakiki imanın ancak Allah’a tam bir teslimiyetle mümkün olduğunu bildirir: ***“De ki: Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir.”***⁸

İman, sadece dilde kalan bir iddia değil, hayatın her anına sirayet eden bir **şuur ve istikamet** olmalıdır. **İmanın hakikati, zorluklar karşısında taviz vermemekte, nefsi ve şeytani mağlup etmekte ortaya çıkar.** Peygamber Efendimiz ﷺ bir hadisinde şöyle buyurur: ***“Sizden biri, Allah ve Resûlü’nü her şeyden daha çok sevmedikçe (kâmil anlamda) iman etmiş olmaz.”***⁹

⁸ En’âm, 6/162. قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

⁹ Buhârî, Îmân, 8. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا

Bu hadis-i şerif, ilk bakışta bazı kimselere ağır bir ölçü gibi gelebilir. ***“Allah ve Resûlü’nü her şeyden daha çok sevmek”*** ne anlama gelir? Bir insanın anne-babasına, eşine, evladına duyduğu sevgi ile Allah ve Resûlü’ne duyduğu sevgi nasıl kıyaslanabilir? **Burada kastedilen sevgi, sadece duygusal bir bağlılık değil, hayatı şekillendiren en temel değer olarak Allah ve Resûlü’nün iradesini her şeyin üstünde tutmaktır.**

Sevgi, bir bağlılık ve öncelik meselesidir. İnsan, kimi severe onun izinden gider, onun gibi düşünmeye ve yaşamaya başlar. **Allah ve Resûlü’ne olan sevgi, sadece bir his değil, hayatı yönlendiren en büyük otoriteyi kabul etmek anlamına gelir.** İşte bu yüzden, bir müminin Allah’ın emirlerine ve Resûlullah ﷺ’in sünnetine olan bağlılığı, tüm dünya menfaatlerinden ve hatta en yakınlarından bile üstün olmalıdır. **Bu, insanın ailesine ya da sevdiklerine ilgisiz olması gerektiği anlamına gelmez; aksine, onları da Allah’ın razı olduğu bir hayat çizgisine yönlendirmekle sorumlu olduğunu gösterir.**

Bu hadisin bir başka yönü de, **imanın sadece bir iddia olmadığı, kalpte kök salan ve hayatın her alanına yansıyan bir hakikat olduğudur.** İnsan, karşısına çıkan zorluklarda, dünya menfaatleri ile Allah’ın emirleri arasında bir tercih yapmak zorunda kaldığında, neyi öncelediği onun gerçek iman seviyesini gösterir. **Allah’ı ve Resûlü’nü her şeyden çok seven bir insan, onların emirlerine ters düşen hiçbir şeyi kendi hayatında üstün tutmaz.** Bu sevgi, imanın kemale ermesini sağlayan en büyük unsurdur.

Örneğin, bir kişi ticaret yaparken haram olan bir kazanç fırsatıyla karşılaştığında, Allah ﷻ sevgisi ağır basarsa haramdan sakınır. **Ya da toplumda kabul görmekle Allah'ın rızası arasında bir seçim yapmak zorunda kalırsa, Allah'ın rızasını tercih eder.** İşte bu, sevgiyi sözle değil, fiilen ortaya koymanın en büyük göstergesidir.

Peygamber Efendimiz ﷺ de sahabeyi bu şuura erdirmek için onlara örnekler vermiştir. Örneğin, Hazret-i Ömer *radiyallâhu anh* bir gün Resûlullah ﷺ'e, ***“Ya Resûlallah! Seni her şeyden çok seviyorum, ama nefsimden (kendi canımdan) daha çok değil.”*** dediğinde, Allah Resûlü ﷺ ona şu karşılığı verdi: ***“Hayır, ey Ömer! Beni nefsinden de daha çok sevmedikçe (imanın kemale ermez).”*** Bunun üzerine Hazret-i Ömer *radiyallâhu anh* kendini sorgulayıp ***“Vallahi artık seni kendi canımdan da daha çok seviyorum, ya Resûlallah!”*** deyince, Efendimiz ﷺ ona ***“Şimdi oldu, ey Ömer!”*** buyurdu.¹⁰

Bu olaydan anlıyoruz ki Allah ve Resûlü'ne duyulan sevgi, insanın sadece içindeki bir duygu değil, hayatını yönlendiren bir ölçü olmalıdır. Öyle ki, Allah'ın emirleriyle çelişen hiçbir duygu veya bağ, insanın hayatında belirleyici bir konuma gelmemelidir.

Bu hadis-i şerif bizlere şunu öğretiyor: İman, yalnızca dille söylenen bir kelime değil, hayatın her alanında kendini gösteren

¹⁰ *Buhârî, İmân, 8.*

bir bağılılıktır. **Bir mümin, Allah'ı ve Resûlü'nü en çok sevdiğinde, onların emirlerini her şeyin üstünde tuttuğunda, gerçek anlamda imanı tatmış olur.** İşte bu sevgi, insanı dünyada doğru yolda tutan ve ahirette ebedî saadete ulaştıran en büyük rehberdir.

Kur'ân ve Sünnet'e uygun bir ömür, yalnızca teorik bir inançla değil, salih amellerle mümkündür. Nitekim Allah Teâlâ, yalnızca iman edenlerin değil, bu iman gereği olarak sâlih amel işleyenlerin kurtuluşa ereceğini bildirir: ***“Asra yemin olsun ki, insan gerçekten ziyandadır. Ancak iman edenler, salih amel işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler müstesna!”***¹¹

Salih amel, sadece namaz, oruç gibi ibadetlerle sınırlı değildir. **Kul hakkı gözetmek, merhametli olmak, infak etmek, adaleti ayakta tutmak da salih amellerdendir.** Peygamber Efendimiz ﷺ, ibadetin ve güzel ahlakın birbirinden ayrı düşünölemeyeceğini şöyle ifade eder: ***“Ben ancak güzel ahlaki tamamlamak için gönderildim.”***¹²

Bu hadisten de anlaşıldığı gibi, ibadetler bizi ahlaken güzelleştirmiyorsa, onların ruhu eksik kalmış demektir. **Bir**

¹¹ Asr, 103/1-3. وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

¹² Muvatta, Hüsnü 'l-Hulk, 8. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ

Müslüman, yalnızca bireysel ibadetlerle değil, sosyal sorumluluklarıyla da Kur'ân ve Sünnet'e uygun bir ömür sürmelidir. Çünkü İslam, yalnızca namaz kılmayı, oruç tutmayı, dua etmeyi emreden bir din değildir; aynı zamanda toplumla olan ilişkilerimizi düzenleyen, insanlara karşı nasıl davranmamız gerektiğini öğreten bir hayat sistemidir. **Gerçek dindarlık, ibadetlerle kalbi arındırırken, aynı zamanda insanlarla olan ilişkilerde adaletli, merhametli ve duyarlı olmayı gerektirir.**

Örneğin, bir insan beş vakit namazını kılıp oruç tutabilir, ancak eğer ticaret yaparken dürüst davranmıyorsa, insanlara karşı kibirli ve kırıcı bir üslup kullanıyorsa veya ihtiyaç sahiplerine karşı duyarsızsa, o zaman ibadetlerinin gerçek anlamda bir tezahürü olmamış demektir. **Kur'ân ve Sünnet'e uygun bir ömür sürmek, yalnızca kişisel dindarlıkla değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluk bilinciyle mümkündür.**

Nitekim **Peygamber Efendimiz ﷺ**, ibadet eden ama ahlaki zaafları olan bir kadını örnek vererek, ibadetlerin sosyal ahlakla tamamlanmadığında nasıl bir sonuç doğuracağını şöyle ifade etmiştir: ***“Ey Allah'ın Resûlü! Filanca kadın, gece namaz kılar, gündüzleri oruç tutar, çokça sadaka verir; ancak komşularına diliyle eziyet eder.”*** Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: ***‘Onda hayır yoktur! O, cehennemdedir.’*** ¹³

¹³ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/440. قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : إِنَّ فُلَانَةَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ وَتَفْعَلُ وَتَتَصَدَّقُ وَتُؤْذِي جِيرَانَهَا بِلِسَانِهَا فَقَالَ لَا خَيْرَ فِيهَا هِيَ فِي النَّارِ

Bu hadisten de anlaşılıyor ki **ibadet, insanın sadece Allah ile olan ilişkisini değil, aynı zamanda kul hakkına karşı duyarlılığını da güçlendirmelidir.** Çünkü İslam, bireyi olduğu kadar toplumu da inşa eden bir dindir.

Öyleyse bir Müslüman, namazını kıldığı gibi **çevresindeki insanlara iyilik etmeli, yetimleri gözetmeli, komşularıyla iyi geçinmeli, işini adaletle yapmalı ve her durumda ahlaki ilkelerden taviz vermemelidir.** Zira Kur'ân ve Sünnet'e uygun bir **ömür sürmek**, yalnızca ibadetleri yerine getirmekle değil, aynı zamanda İslam'ın öngördüğü ahlakî sorumlulukları da kuşanmakla mümkündür.

Dünya hayatında başarılı olmak, **sadece maddi kazanımlarla ölçülmez.** Asıl başarı, bu fani hayattan imanla, salih amellerle ve güzel ahlakla geçebilmektir. **Gerçek zafer, ölüm geldiğinde Allah'ın razı olduğu bir kul olarak hayata veda edebilmektir.**

Şimdi kendimize şu soruyu sormalıyız: **Ömrümüzü neyin peşinde tüketiyoruz?** Gerçek kazancın Allah'a kul olmak olduğunu biliyor muyuz? **Yoksa tükenen zamanımızı, geçici hevesler uğruna boşa mı harcıyoruz?**

Kur'ân ve Sünnet'in rehberliğinde bir ömür geçirmek için **bugünden itibaren neyi değiştirmemiz gerektiğini düşünmeli ve hayata geçirmeliyiz.** Çünkü ömür, geri dönüşü olmayan bir yolculuktur. **O yolculuğun sonunda Rabbimizin huzuruna hangi amellerle varacağız?**

*Rabbimiz! Kalplerimize cömertliđi,
dillerimize hikmeti, ellerimize infakı,
ömrümüze rahmetini lütfeyle!*

*Rabbimiz! Bizleri, malını temizleyen,
yetimi gözeten, açları doyuran, zekâtıyla
nefsini arındıran kullarından eylesin!
(Âmin!..)*

وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ , الفاتحه